

11. JIHMORAVSKÝ KRAJ

Krajské město: Brno.

Poloha: Jihomoravský kraj se nachází v **jihovýchodní části** České republiky.

Povrch kraje je tvořen hlavně **nížinami** na dolních tocích řek **Moravy (Dolnomoravský úval)** a **Dyje (Dyjsko-svratecký úval)**. Na sever od Brna se zvedá **Drahanská vrchovina**.

Z V Drahanské vrchovině se nachází vápencová oblast **Moravský kras**.

V jižní části kraje se zvedají **Pavlovské vrchy** (známé také jako **Pálava**). Na východě se směrem do Zlínského kraje táhne pohoří **Bílé Karpaty**.

Hlavními řekami v kraji jsou **Morava** a **Dyje**. Do Dyje se vlévají řeky **Jihlava** a **Svratka**.

Z Na jihozápadě vyhloubila řeka Dyje **hluboké údolí** do okolní krajiny. Nachází se zde **národní park Podyjí**.

Jihomoravský kraj patří díky teplému podnebí a úrodné půdě k našim **nejúrodnějším oblastem**. Pěstují se zde teplomilné plodiny, např. **pšenice, kukuřice, zelenina, ovoce** (meruňky a broskve). Daří se tu **révě vinné**.

V okolí **Hodonína** se nacházejí nevelké zásoby **ropy**.

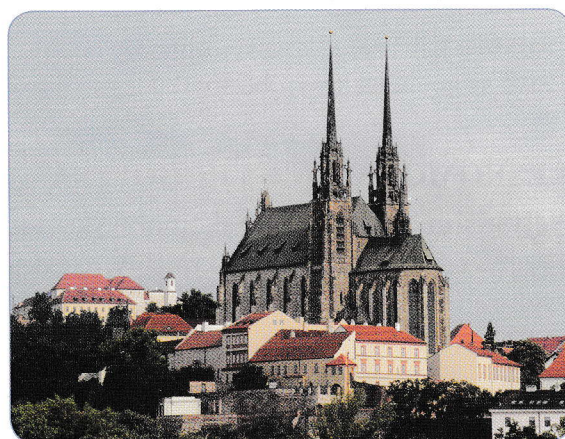
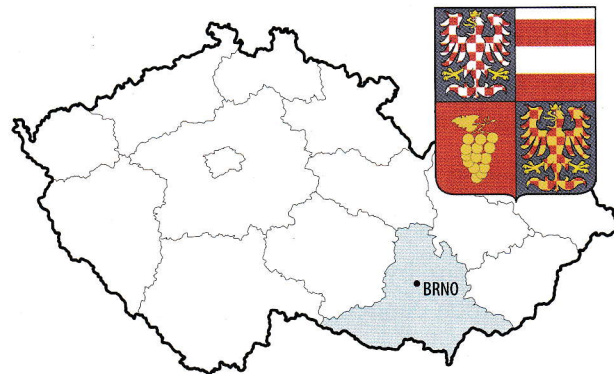
Ve městech **Hodonín, Břeclav** a **Znojmo** vznikly **potravinářské závody**. V **Brně** a okolí se soustřeďuje **strojírenský průmysl** (např. výroba traktorů Zetor).

Zajímavá místa:

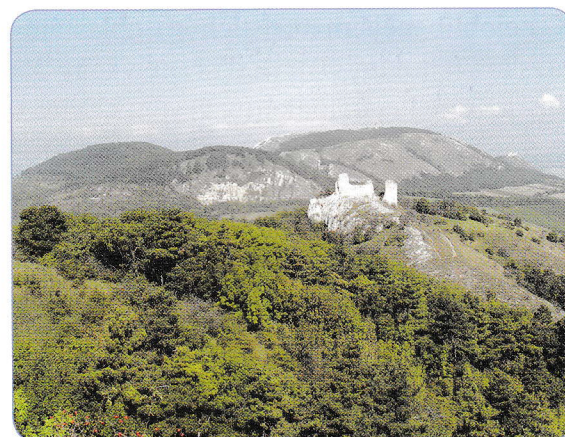
hrady **Špilberk** a **Pernštejn**, zámky **Lednice** a **Valtice**, **Moravský kras**, **Národní park Podyjí**.

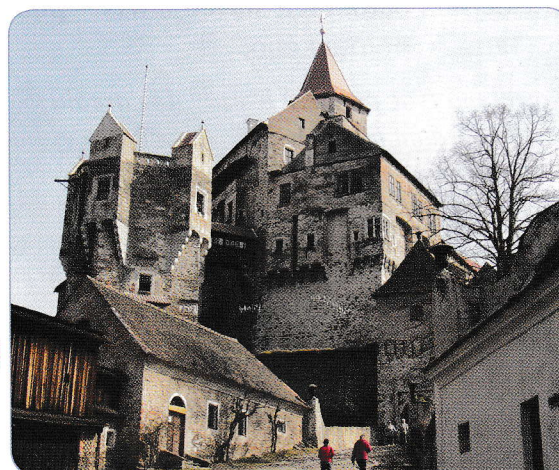
Uvedená místa si ukažte na příruční mapě.

Brno – vrch Petřův s chrámem sv. Petra a Pavla

Pavlovské vrchy se zříceninou Sirotní hrádek

hrad Pernštejn – byl založen ve 13. století. Dochoval se téměř v původní středověké podobě, bývá proto označován jako „král moravských hradů“.

BRNO

Brno je **druhým nejlidnatějším městem České republiky**. Leží na soutoku řek **Svitavy** a **Svratky**.

Nad městem se tyčí **hrad Špilberk**. Kdysi v něm byla věznice, dnes zde můžete navštívit různé výstavy.

Muzeum Anthropos v Brně nám přiblíží **období pravěku**.

Z V průjezdu Brněnské radnice visí „brněnský drak“, který žil podle pověsti v jeskyni u řeky Svratky. Ve skutečnosti se jedná o krokodýla, kterého daroval roku 1609 turecký panovník králi Matyášovi.

LEDNICKO-VALTICKÝ AREÁL

Nedaleko města Břeclav se nacházejí **zámky Lednice** a **Valtice**. V jejich okolí najdeme krásné parky a množství zajímavých romantických staveb.

Z Menší záměčky, rozhledny a altánky vznikaly kolem obou zámků od konce 18. století. Soubor obou zámků a přilehlých staveb zvaný Lednicko-valtický areál je zapísán na seznamu památek UNESCO.

MORAVSKÝ KRAS

Severně od Brna v oblasti Dražanské vrchoviny leží vápencová oblast **Moravský kras**. Je to největší krasová oblast u nás.

Z Krasové oblasti vznikají ve vápenci, který se působením dešťové vody poměrně snadno rozpouští. Vznikají tak vápencové útvary – např. jeskyně a propasti.

Zdejší jeskyně mají **bohatou krápníkovou výzdobu**. Nejoblíbenější je **Punkevní jeskyně** spolu se známou **propastí Macocha**.

+ V jeskyni Býčí skála, která je součástí Moravského krasu, byla nalezena známá soška býčka z doby železné.

VINICE

Pro krajinu jižní Moravy jsou typické **vinice**. K pěstování **révy vinné** je tu potřebné **teplé podnebí**. Na jižní Moravě se vyrábí **nejvíc vína v České republice**. Nejznámější vinařské oblasti jsou **Mikulovská, Velkopavlovická a Znojemská**.

Z Na podzim vinaři sklízají úrodu z vinic. Vinné hrozny se lisují a vylisovaná šťáva několik týdnů kvasí. Kvalitní vína pak zrají ve sklepech i několik let.

+ Na jižní Moravě žili lidé už v době kamenné. V obci Dolní Věstonice nedaleko Mikulova byla nalezena slavná soška zvaná Věstonická venuše.

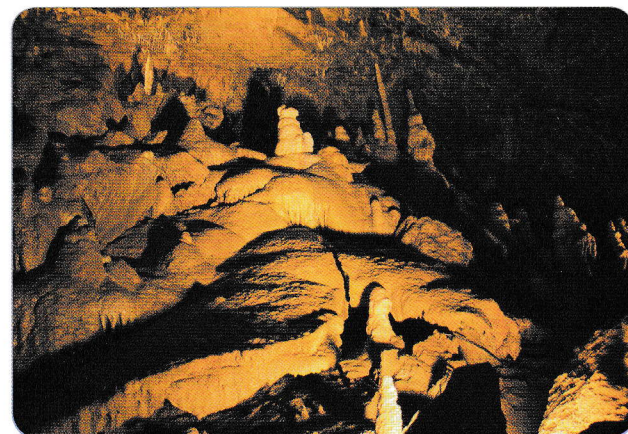
víno – wine [vain]

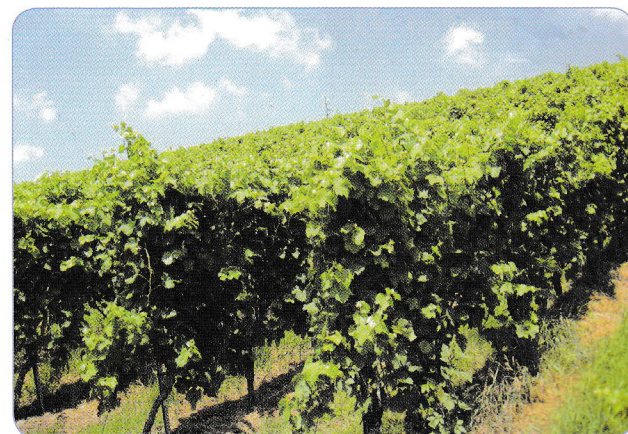
muzeum Anthropos – model pravěkého mamuta

Lednicko-valtický areál – Dianin chrám

Moravský kras – Sloupsko-šošůvské jeskyně

vinice

11. JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Pálava

Název Pálava se užívá jako další označení pro Pavlovské vrchy – vápencové pohoří, které se táhne na samém jihu Moravy od obce Dolní Věstonice okolo Mikulova až ke státní hranici s Rakouskem. Vyskytuje se tu velké množství nejružnějších druhů rostlin a hmyzu. Je to jednak díky zachovalosti původní krajiny, jednak díky výjimečně teplému a suchému podnebí.

Pálavu si nelze představit bez dvou středověkých zřícenin. Nedaleko obce Pavlov na severním hřebeni vrchu Děvín se rozkládají zbytky Dívčího hradu. Hrad vznikl ve 14. století, zbořen byl za třicetileté války švédským vojskem. Snad ještě hezčí je zřícenina Sirotčí hrádek, která se vypíná na dvou bělostných vápencových skalách nad vsí Klentnice.

(<http://cestovani.idnes.cz/>; upraveno)

1. V jaké části Moravy se nacházejí Pavlovské vrchy?
2. Pro kterou oblast se užívá označení Pálava? Ze které horniny jsou místní skály?
3. Díky čemu se Pálava vyznačuje velkou druhovou rozmanitostí rostlin a hmyzu?
4. Ve kterém století byl pobořen Dívčí hrad? (Pokud nevíte, zjistěte, kdy probíhala třicetiletá válka.)
5. Jak se jmenuje obec, nad kterou se vypíná zřícenina Sirotčí hrádek?

U otázek 1–4 zakroužkujte správnou možnost.

5. Najděte v přesmyčkách správný název a následně jej vyhledejte ve čtyřsměrce.

a) města v kraji:

MOZNOJ
VALBŘEC
DOHONÍN
SKOBLAN
NOBR

b) hrady a zámky v kraji:

NICELED
BERKŠPIL
CETIVAL

H	E	Q	Š	O	N	R	B
O	C	I	P	I	O	O	S
D	I	O	I	L	L	K	V
O	N	M	L	B	R	S	A
N	D	J	B	E	P	N	L
Í	E	O	E	R	Y	A	C
N	L	N	R	K	I	L	E
I	W	Z	K	K	L	B	Ř
E	C	I	T	L	A	V	B

1. Významná krasová oblast v kraji se nazývá:

- a) Jihomoravský kras
- b) Moravský kras
- c) Český kras

2. Díky teplému podnebí se v kraji pěstuje:

- a) lilek brambor
- b) réva vinná
- c) brukev řepka olejka

3. Které dvě nížiny se nacházejí na území kraje?

- a) Dolnomoravský a Hornomoravský úval
- b) Dolnomoravský a Dyjsko-svratecký úval
- c) Hornomoravský a Dyjsko-svratecký úval

4. Řeky, které protékají krajem, jsou:

- a) Morava, Odra, Dyje
- b) Berounka, Svratka, Dyje
- c) Morava, Svratka, Dyje